

РЕЦЕНЗИЯ

от доктор Григор Найденов Григоров – професор по гражданско и семейно право в Юридическия факултет на ПУ „П. Хилендарски“

На дисертационен труд на Николай Йорданов Павлевчев – задочен докторант в Юридическия Факултет на ПУ „П. Хилендарски“, Катедра по Гражданскоправни науки, на тема: **„Прекратяване на участието на длъжника в търговски дружества поради несъстоятелност“**, за присъждане на ОНС „Доктор“ в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.6. Право. Докторска програма: Гражданско и семейно право.

Уважаеми членове на Научното жури,

Със заповед № РД–21–1937 от 06.11.2023г. на Ректора на Пловдивския университет „П. Хилендарски“, съм определен за вътрешен член от състава на Научно жури в процедурата по защита на дисертационния труд на докторант Н. Павлевчев. На първото заседание на Научното жури ми беше възложено да изготвя рецензия на дисертационния труд.

1. Информация за докторанта.

Николай Павлевчев е магистър по право на СУ „Св. Кл. Охридски“. Зачислен е като задочен докторант в Юридическия факултет на Пловдивския университет, считано от 01.03.2018 г., с научен ръководител проф. Гр. Григоров и срок на обучение от 4 години. Отчислен е с право на защита, считано от 01.03.2023 г. През време на обучението си е провел специализации по Европейско сравнително дружествено право и право на несъстоятелността в „Макс Планк“ Институт, Люксембург и в Института за висши правни изследвания на Лондонски университет. От 2019 г. досега работи последователно като хоноруван асистент и редовен асистент по търговско право и по гражданско право – обща част, в ЮФ на ПУ „П. Хилендарски“. Адвокат е в САК.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд.

Предмет на труда са въпросите на прекратяване на участието на длъжника в търговски дружества поради несъстоятелност. Дисертационният труд е в обем от 204 страници, структурирани в заглавна стр., съдържание, въведение, четири глави, заключение и библиография. Отделните глави са разделени на параграфи, а параграфите – на римски точки, които са разделени на точки и подточки. Библиографията към дисертационния труд съдържа 181 съчинения, от които 44 на чуждестранни автори, основно испански, италиански, френски и на португалски. Към дисертационния труд е приложена декларация на докторанта за оригиналност.

Дисертационният труд е *актуално и необходимо* научно изследване поради няколко основни съображения:

– Той е първото в нашата правна книжнина цялостно монографично научно изследване на въпросите на прекратяване на участието на длъжника в търговски дружества поради несъстоятелност. Тези въпроси не са били предмет на разглеждане не само в новата, но и в старата ни книжнина, създадена при действието на отменения Търговски закон на Царство България;

– Темата на дисертационния труд поставя многобройни въпроси във връзка с правоприлагането, на които действащата правна уредба в редица случаи не дава отговор, а в останалите случаи дава неясни или противоречиви отговори. Самата правна уредба е несъвършена, недобре систематизирана, често е неясна, двусмислена и вътрешно противоречива поради различни причини, основните от които са две: **Първо**, поради сложния обект на правно регулиране – прекратяване на участието в търговски дружества поради несъстоятелност, като се отчетат сложността на самото производство и преследваните от него цели, както и поради различните правни последици, които настъпват в различните негови фази, от една страна, а от друга страна поради рефлексното действие, което производството по несъстоятелност в съответната му фаза има за членството на длъжника в търговското дружество, в зависимост от вида на дружеството; **Второ**, правната уредба по темата на дисертацията е в известна степен плод на механичната рецепция и смесване на различни правни източници и/или на различни законодателни идеи и модели;

– Състоянието на правната уредба логично създава проблеми във връзка с нейното тълкуване и прилагане. Те са отчетени в хода на научното изследване, в което докторантът констатира различни и често противоречиви решения в съдебната практика по прилагането на закона. Правната доктрина също често е раздвоена във връзка с тълкуването на закона. Идентифицирането на тези проблеми и предложените в дисертационния труд предложения за тяхното

решаване безспорно ще подпомогне практиката по тълкуването и точното прилагане на закона;

– Актуалността на научното изследване и неговото нарастващо практическо значение проличава и от тенденцията нашият законодател да разширява кръга на лицата, които могат да бъдат пасивен субект на производство по несъстоятелност (включително с последното изменение на Търговския закон – ДВ, бр. 66 от 1 август 2023 г.).

Темата на дисертационния труд е *сложна и многопластова*, нейното успешно разработване е предизвикателство за всеки изследовател на правото, включително за юрист с дългогодишен опит в тълкуването и прилагането на закона. Темата поставя многобройни въпроси и крие редица подводни камъни, чието преодоляване предполага широка правна култура и много добри познания в областта не само на материалното частно право – гражданско и търговско, но и на процесуалното право, включително на правото по несъстоятелност. Докторантът трябва да бъде поздравен не само за смелостта да поеме предизвикателството и да разработи темата на дисертационния труд, но и за начина, по който се е справил с тази задача.

Той е използвал класическия подход за извършване на научно изследване (от общо към частно), като най-напред изяснява общите въпроси по темата на дисертационния труд, след което продължава с изясняване на частните въпроси, поставени като цел на научното изследване.

Докторантът е определил точно задачите на научното изследване, като в глави първа и втора е формулирал и е изяснил предварителните въпроси, отговорът на които предполага изясняването на двата централни въпроса на изследването в следващите две глави от дисертационния труд – това са действието **на откриването** на производството по несъстоятелност върху участието на длъжника в търговски дружества и действието, което **обявяването** на длъжника **в несъстоятелност** има за участието му в търговски дружества.

Дисертационният труд е логически подреден и добре структуриран. Неговото съдържание съответства напълно на темата, формулирана в заглавието на дисертационния труд. При неговото написване е използван почти неизменно един и същи модел – докторантът най-напред поставя въпроса, който ще обсъжда с оглед на актуалната правна уредба, след което последователно прави **исторически преглед** на правната уредба и на схващанията по обсъждания въпрос, **общ преглед** на схващанията в доктрината и практиката по въпроса според действащата правна уредба, след което прави **критичен**

анализ на изразените схващания и на правната уредба и на основата на него формулира своите **изводи** де леге лата и **предложения** де леге ференда, често на основата на сравнителноправен преглед на уредбата по обсъждания въпрос. Докторантът не се ограничава само да представи спорните и противоречиви схващания по обсъжданите въпроси, а ги подлага на критичен анализ и винаги изразява своето мнение по обсъждания въпрос.

В *първа* глава на дисертационния труд е изяснено **понятието за участие** в търговско дружество. В нея се изяснява легалният термин „участие“ в търговско дружество и неговите синоними, анализира се въпросът относно членството като субективно право и се акцентира върху изясняването на участието в ТД като правоотношение.

Във *втора* глава се прави анализ на **формите на прекратяване на участието** в търговско дружество, които имат практическо значение във връзка с правомощието на синдика в производството по несъстоятелност по чл. 658, ал. 1, т. 13 ТЗ. Това са формите на **едностранно прекратяване на участието от съдружника** чрез *разпореждане* и чрез *едностранно прекратяване*, като се изясняват и имуществените последици от прекратяването на участието в дружеството.

В *трета* глава се изясняват последиците, които настъпват по отношение на съдружник в търговско дружество с откриването на производство по несъстоятелност срещу него. Тук са изяснени последователно задължителните последици, които настъпват в правната сфера на съдружника–длъжник, и възможните (специфични) последици, които може да настъпят след осъществяване на допълнителен юридически факт. Анализирана е и възможността длъжникът да участва в учредяването на търговско дружество след откриване на производството по несъстоятелност.

В *четвърта* глава на дисертационния труд се изясняват последиците, които настъпват за членството на длъжника в търговски дружества с обявяването му в несъстоятелност и в частност начините на прекратяване на неговото членство и на осребряване на неговите вземания към търговското дружество в отделните видове търговски дружества.

При извършване на своето изследване докторантът е използвал най-широкият възможен инструментариум за научното изследване – той е използвал методите на историческо и на сравнително-правно изследване, на формалната логика, на анализа и синтеза, както и специфичните за научното изследване в областта на правото способности за тълкуване в правото – езиково, телеологично,

историческо, тълкуване по аргумент за по-силно основание и по аргумент за противното, и др.

Докторантът е използвал цялата налична българска литература по темата на дисертационния труд, както и богата чуждоезикова литература – основно на италиански, испански и френски език. Анализирал е и богата практика на съдилищата.

Дисертационният труд е изцяло аналитичен, в него отсъстват (с незначителни изключения) ненужни анализи на въпроси, които не касаят изследваната тема, отсъства и често срещаното в докторските дисертационни трудове буквално и ненужно възпроизвеждане на закона. Изложените в него тези на докторанта по обсъжданите въпроси са формулирани кратко, точно и ясно, те не са голословни, а винаги са подкрепени със солидни аргументи и достигат до читателя чрез използваните точен юридически език и правилна научна терминология.

Дори при бегъл прочит на дисертацията проличава ценното и необходимо за всеки успешен изследовател качество на докторанта да поставя под съмнение наложили се авторитетни и като чели безспорни законодателни решения и доктринерни и практически схващания по редица обсъждани въпроси. Докторантът анализира задълбочено тези решения и схващания и не се страхува да изрази несъгласието си с редица от тях. Неговото самочувствие за това е подкрепено от неговата богата обща правна култура и солидната теоретична подготовка не само в областта на сложната материя на гражданския процес и на несъстоятелността, но и в областта на общата теория на правото, на търговското и на гражданското право. Благодарение на тези свои качества докторантът формулира своите изводи и предлага свои решения по спорните въпроси, които решения в повечето случаи убеждават читателя в своята истинност. Останалите негови изводи са обосновани в необходимата степен, която ги прави трудно оборими, а това ще накара несъгласните с тях читатели да уважат направените от докторанта изводи, макар да не го споделят.

При анализа в дисертационният труд докторантът обсъжда и правни проблеми – основно общотеоретични или в областта на дружественото търговско право, които често излизат извън предмета на научното изследване, и поставя редица въпроси, които карат (или ще накарат) читателя да се замисли. Това обстоятелство също е атестат за качествата на научното изследване и за неговата висока научна стойност.

Следва да се отбележи, че дисертационният труд не е отразил свързаните с него промени в Търговския закон, уредени със ЗИД на ТЗ (ДВ, бр. 66 от 1 август 2023 г.). Причините за това са изцяло от обективно естество – към момента на обнародването на ЗИД на ТЗ в Държавен вестник, докторантът беше предал своя дисертационен труд за обсъждане в Катедрата по гражданскоправни науки на ЮФ на Пловдивския университет и не беше възможно извършването на доработка, която да вземе предвид настъпилите промени в търговския закон. По отношение на темата на дисертационния труд тези промени са от техническо естество, а не по същество и тяхното неотразяване в дисертацията не се отразява на актуалността на проведеното научно изследване, ценността на постигнатите с него резултати и направените изводи, и не намалява научната и практическа стойност на дисертационния труд.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати.

Докторантът е постигнал, а някои случаи дори е надхвърлил целите на проведеното научно изследване, като е представил изключително задълбочен научен труд, с който е постигнал високи научни резултати. На базата на историческия, сравнително-правен и актуален анализ на действащата правна уредба и на анализ на съдебната практика по нейното прилагане, докторантът е обобщил резултатите от научното изследване в редица изводи относно правното положение на длъжника–съдружник в производството по несъстоятелност, и относно прекратяването на неговото участие в търговското дружество.

Подкрепа заслужава критиката на схващането за членството в търговското дружество като субективно право и направеното на тази основа предложение за изменение на чл. 71 ТЗ (с. 12 – 16 от дисертационния труд). Основополагащо за формулирането на редица изводи в глави трета и четвърта на дисертационния труд е изследването на участието в търговско дружество, схванато като правоотношение, и направеното заключение, че **то не е търговска дейност**, защото не е годно да създаде стойност, която да задоволява стойност и потребителна стойност за пазара.

Във вр. със съдържанието на участието в търговското дружество, интерес за доктрината в областта на дружественото търговско право представлява формулираното от докторанта право на съдружника да участва в ползите от дейността на дружеството (с. 27). В съдържанието на това право са инкорпорирани уредените с изрични разпоредби на търговския закон право на участие в разпределението на годишната печалба на дружеството (право на дивидент) и право на ликвидационен дял. Безспорно е (което е посочено в дисертационния труд), че има напр. разлика между членственото право на

дивидент и възникналото на негова основа облигационно вземане за дивидент, но при изричното уреждане на право на дивидент и право на ликвидационен дял в ТЗ това не е достатъчно да ме убеди де леге лата, че съдружникът има право на участие в ползите от дейността на ТД.

Във връзка с очертаването на понятието „дружествен дял“ в ООД са убедителни критиките на тезите, че делът е част от имуществото на дружеството или че е потенциално вземане от неговото имущество (с. 34 и сл.), в тази връзка споделям и корективното тълкуването на разпоредбите на чл. 127 и чл. 129 ТЗ. Убедително и добре аргументирано е становището, че дял или дружествен дял се формира не само при ООД, но и при персонално ТД (с. 59) и че участието (делът) в персонално ТД може да се прехвърля (с. 38 – 42). Във вр. с изясняване на фактическия състав на прехвърляне на участието в отделните видове ТД подкрепям заключенията, че в КД не е налице възможност за свободна прехвърлимост на дела на командитиста (с. 44), че решението на ОС на ООД, с което се дава съгласие за прехвърляне на дружествен дял на нов член е специална хипотеза на решение за приемане на съдружник и, че решението не е отлагателно условие на договора за прехвърляне на дял, а е *conditio juris* за пораждаване на правните последици на сделката (с. 47, 48).

В глава трета докторантът прокарва тънката разграничителна линия в съдържанието на понятията „търговска дейност“, „дейност на предприятието на търговеца“ и „дейност на търговеца“. Тяхното разграничаване е направено за нуждите на научното изследване, то е основата за извеждането на редица изводи в трета и в четвърта глава от дисертацията във връзка с последиците, които производството по несъстоятелност има за участието на длъжника в търговски дружества. Но направеният анализ надхвърля целите, преследвани с дисертацията, като има и практическо значение, например във връзка с приложението на чл. 15 ТЗ, както и теоретично значение във връзка с обхвата и с развитието дружественото търговско право. Подкрепям извода, че дейността на предприятието и търговската дейност не се покриват с други дейности, които образуват понятието „дейност на търговеца“ и в което се включва действия на органите на търговеца по приемане на резултатите от предприемаческата дейност, контрола върху тях и др. (с. 67). Заслужава подкрепа и изводът, е участието в ТД не представлява дейност на предприятието, поради което е направен общ извод, че на ограничение в откритото производство по несъстоятелност по чл. 635 ТЗ подлежи само дейността на предприятието на длъжника (с. 69), но не и участието на длъжника в търговски дружества. На основата на този извод е изведен и

изводът (на с. 70), че по принцип не е ограничена и възможността за несъстоятелния длъжник свободно да упражнява своите членствени права и да участва в учредяване на друго търговско дружество, без да е необходимо съгласието на синдика, доколкото обаче упражняването на тези права не засяга масата на несъстоятелността. От анализа на понятието за маса на несъстоятелността (а тя включва *секвестрируемите имуществени* права на длъжника), и направеният извод в глава първа на дисертацията, че участието в търговско дружество не е право, а правно отношение, докторантът правилно заключава, че участието на длъжника в ТД по правило (доколкото не е инкорпорирано в акции) не е част от масата, още повече, че то съдържа и задължения (с. 74); то не е и актив, който се включва в предприятието на длъжника като търговец (с. 75). Членствените права на длъжника също не са част от масата (с. 77). Не е част от масата и потестативното право на длъжника да прекрати участието си в ТД (с. 78). Но докторантът правилно отбелязва, че тези изводи, които обосновават свободата на длъжника свободно да упражнява членствените си права и да се разпорежда с членството, може да доведат до неприемливи резултати. А подобни действия на длъжника, които са във връзка с дейността на търговеца и не засягат МН, може да застрашат интересите на кредиторите. Поради това, при анализ на правомощието на синдика по чл. 658, ал. 1, т. 13 ТЗ и при систематическото и телеологично тълкуване на разпоредбата във връзка с чл. 658, ал. 1, т. 14 ТЗ и с чл. 517, ал. 2 – 4 ГПК докторантът достига до два извода.

Първо, правомощието на синдика да прекратява участието на длъжника в търговски дружества може да се конкурира само с онези основания за прекратяване на участието в ТД, които настъпват по волята на длъжника (с. 83, 84).

Второ, това правомощие не е действие по попълване на МН, а действие, което подготвя осребряването на участието в търговско дружество, доколкото самото участие не може да бъде осребрено чрез прилагането на пряк изпълнителен способ. Прекратяването на това участие е част от самия изпълнителен способ (с. 87 и 88–91). Поради това синдикът не може да прекратява участието на длъжника в ТД в първата фаза на несъстоятелността – фазата на открито производство по Н.

На основата на тези изводи, докторантът изяснява същността на правомощието по чл. 658, ал. 1, т. 13 ТЗ – неговият действителен смисъл е да разшири приложното поле на ограниченията в правната сфера на длъжника в ПН и спрямо обект, който не е нито част от дейността на длъжника, нито е част от МН. В крайна сметка уреждането на това правомощие на синдика цели

участията на длъжника в ТД да бъде поставено под същия режим, в който са и правата от МН (с. 94) – за прехвърляне на участията в ТД е необходимо предварително съгласие на синдика. Споделям напълно този извод, подкрепям и направеното на негова основа предложение за изменение на чл. 658, ал. 1, т. 13 ТЗ.

В пълен синхрон с посочените изводи е заключението на докторанта, че предмет на запор върху участието на длъжника в ТД не е неговият ликвидационен дял, а самото участие на длъжника (с. 97). Заключението е в синхрон с разпоредбата на чл. 73в ТЗ, макар то да противоречи на остарялата и неосъвременена редакция на чл. 96 ТЗ.

Във връзка с действието на решението за обявяване в несъстоятелност е убедителен е като цяло изводът, че участието на длъжника в СД не се прекратява автоматично по силата на постановеното решение, а по искане на синдика, което може да се направи до СД едва след обявяване на длъжника в несъстоятелност. Защото прекратяването на членството е част от изпълнителния способ за започване на универсално принудително изпълнение и за осребряване на МН, а започването на УПИ предполага изпълнителен титул, какъвто е решението на съда за обявяване в Н. Този извод обаче трябва да се коригира – с обявяването на длъжника в несъстоятелност не се прекратява неговото членство в СД, а самото СД.

Подкрепям и схващането, че след обявяване в Н синдикът не действа като процесуален субституент на длъжника, а има качеството на изпълнителен орган в универсалното принудително изпълнение (УПИ) и по отношение на участието на длъжника в СД следва да приложи изпълнителния способ, уреден в чл. 517, ал. 2 ГПК във вр. с чл. 621 ТЗ, но съответно, съобразявайки го със спецификите на производството по несъстоятелност като такова на УПИ. А основна специфика на УПИ е, че в лицето на синдика е налице своеобразно сливане на ролите на съдебен изпълнител и на взискател. Поради това след изтичане на 6-месечния срок по чл. 517, ал. 2 ГПК самият синдик, който е и взискател, предявява иск за прекратяване на СД (с. 124 и сл.). Убедителна е и критиката на модела за изпълнение в производството по несъстоятелност върху дял от СД, уреден в чл. 517, ал. 2 ТЗ и основното възражение срещу него – че изпълнителният способ поставя интересите на кредиторите над интересите на СД – тяхното удовлетворяване става за сметка на ликвидирането на СД. В тази връзка заслужава подкрепа предложението за отмяна на чл. 93, т. 5 ТЗ и за създаване на нов чл. 96а ТЗ (с. 135 – 139).

Прави впечатление тълкуването на разпоредбата на чл. 718, ал. 2 ТЗ в нейния исторически, сравнително-правен и социално-икономически контекст и във

връзка с осребряването на дружествения дял на длъжника в ООД в производството по Н и нейното съотношение с чл. 125, ал. 1, т. 4 ТЗ. Убедителна е и всеобхватна критика на становищата в доктрината и практиката за съотношението между двете разпоредби. Като резултат от него докторантът обосновава извода, че разпоредбата на чл. 718, ал. 2 ТЗ не отменява действието на чл. 125, ал. 1, т. 4 ТЗ в производството по Н. Затова тя е неприложима за осребряване на участие в ООД в производство по несъстоятелност и че единственият възможен начин за осребряване на такова участие в производство по Н е чрез събиране или продаване на вземането по реда на чл. 125, ал. 3 ТЗ (с. 140 – 154).

Във връзка с действието на решението за обявяване в Н на акционер в АД подкрепя заслужава изводът, направен в резултат на историческото и сравнително-правно тълкуване на разпоредбата на чл. 160, ал. 2 ТЗ, че обявяването на акционера в Н не води до автоматично прекратяване на неговото членство в АД, както и че разпоредбата на чл. 160, ал. 2 ТЗ следва да се отмени (с. 170). При изясняване на реда за осребряване на налични акции докторантът умело преодолява „подводните камъни“ във връзка с придобиването на фактическата власт върху акциите от синдика, като условие за тяхното осребряване (с. 171 – 173). При изясняване на реда за осребряване на винкулирани акции са основателни критиките на схващанията относно последиците при неспазване на ограниченията за прехвърляне, уредени в устава на АД. Те са свързани с отказа на АД да впише приобретателя на акциите в книгата на акционерите с непротивопоставимост на прехвърлянето на акциите спрямо АД. В тази връзка споделям направеното разграничение в белезите и последиците между относителната недействителност на една сделка и нейната непротивопоставимост спрямо АД (с. 180 – 182). Споделям и крайният извод на докторанта, че при осребряване на винкулирани акции от синдика в производство по Н потенциалните приобретатели участват в проданта на свой риск след придобиване на винкулираните акции АД да им откаже вписване в книгата на акционерите.

При обявяване в несъстоятелност на едноличния собственик на капитала в ООД е отчетено, че едновременно с прекратяване на членството се прекратява и ЕООД поради отсъствието на членове. След прекратяването на дружеството синдикът ще участва в производството по ликвидация, за да събере вземането на длъжника за ликвидационен дял. Вземането може да бъде събрано или продадено по реда на глава 46 от ТЗ. Убедително е обосновано схващането, че синдикът не е компетентен да назначава ликвидатора защото след обявяването в Н той действа като орган на принудително изпълнение, а не като

управител на чуждо имущество; той няма право да упражнява чужди членствени права, в частност правото на длъжника като ЕСК да назначава ликвидатора. В тази връзка докторантът отбелязва практическите трудности, които може да възникнат при ликвидацията на ЕООД поради дезинтересиранието на ЕСК, който най-често е и управител на дружеството, да упражнява правомощията на ликвидатор, респ. да избере ликвидатор на дружеството. Но той не се задоволява само да констатира тези трудности, породени от отсъствието на правна уредба за сменя на ликвидатора, но предлага решение за тяхното отстраняване по пътя на аналогия на правото, както и предложение *de lege ferenda* за попълване на празнината в правната уредба (с. 189 – 193).

На основата на изводите, формулирани в резултат на направеното изследване, докторантът е направил редица конкретни предложения *de lege ferenda* за подобряване на правната уредба относно прекратяването на участието на длъжника в търговски дружества поради несъстоятелност (на страници 16, 34 – бележка 71 под черта, 57, 94, 102, 138–139, 164, 170, 177, 184 и 193), част от които бяха посочени по-горе в рецензията. Наред с тях, заслужават подкрепа и:

- предложението за изменение на чл. 71 ТЗ (с. 16);
- предложението за изменение на чл. 123 ТЗ във връзка с чл. 127 ТЗ и за отмяна на чл. 137, ал. 2 ТЗ (с. 34, бел. 71);
- предложението за отмяна на чл. 97, ал. 2 ТЗ в частта, която дава право на наследниците в СД, които не желаят да станат съдружници, да получат дела на починалия от годишната печалба за времето до прекратяване на членството (с. 57);
- предложението за изменение на чл. 73в ТЗ при неговото корективно тълкуване във връзка с чл. 507, ал. 3 ГПК (с. 101, 102);
- предложението за изменение на разпоредбите на гл. 11 ТЗ във връзка с прекратяване на участието в СД поради несъстоятелност (конкретно за отмяна на чл. 93, т. 5 и за създаване на нов чл. 96а ТЗ – с. 128/9);
- предложението за изрично уреждане на правило в глава 12 ТЗ, според което несъстоятелността на командитист в КД не води до прекратяване на дружеството (с. 164).

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси.

Основните **научни** приноси на дисертационния труд виждам в изразените от докторанта оригинални становища по редица спорни въпроси както в доктрината, така и в съдебната практика. Добре аргументирани, тези становища обогатяват нашата правна книжнина и допринасят за по-доброто разбиране, правилното тълкуване и точното прилагане на закона, а редица от тях неизбежно ще предизвикат продължаването на научната дискусия или ще поставят началото на нова научна дискусия по въпросите, по които те са изразени.

Основните **научно–приложни** приноси на дисертационния труд съзирам в направените многобройни предложения *de lege ferenda* за подобряване на правната уредба, които целят да попълнят установените празнини и да коригират несъвършенствата и неяснотите в нея във връзка с прекратяването на участието в ТД поради несъстоятелност на съдружника.

5. Оценка на публикациите по темата на дисертацията.

Докторантът има 4 публикации по темата на дисертацията, които са имплементирани в дисертационния труд. За тях важи изцяло оценката, която давам на този труд.

6. Оценка на автореферата.

Авторефератът на дисертационния труд съдържа 30 страници. В него докторантът е представил коректно в резюме съдържанието на дисертационния труд.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси.

Към дисертационния труд може да се направят някои критични бележки. Основните от тях са следните:

Първо, на с. 120 след анализа на схващанията относно съдържанието на чл. 93, т. 5 ТЗ е направен извод, че „*обявяването в несъстоятелност е моментът, към който настъпва прекратяване на участието в ТД*“. Този извод не кореспондира на предхождащия го анализ, нито на изричния текст на чл. 93, т. 5 ТЗ, според който СД се прекратява по искане на синдика при несъстоятелност на съдружник. Той не кореспондира и на последващия анализ и с направеното от докторанта предложение за отмяната на чл. 95, т. 5 ТЗ и за приемане на нов чл. 96а ТЗ. Смятам, че този извод е плод на неточна формулировка, още повече, че на с. 122 докторантът прави извод, че „... за прекратяването на участието в СД поради несъстоятелност е необходимо изявлението на синдика“.

Второ, вторият посочен извод също не може да бъде споделен де леге лата в частта, в която се твърди, че се прекратява **участието в СД**. Той е повторен индиректно на с. 120 (в заглавието на т. 3) и на с. 127 от дисертацията, което ме кара да се съмнявам, че става въпрос за неточна формулировка или за езикова грешка. Наистина, систематично Раздел IV на глава 12 ТЗ (в който чл. 93 ТЗ е позициониран) е озаглавен „Прекратяване на дружеството и членството“, но чл. 93 ТЗ урежда основанията за прекратяване на СД, а не за прекратяване на членството. Този извод при тълкуването на чл. 93 ТЗ следва и от разпоредбата на чл. 517, ал. 2 ГПК – изявлението на синдика е за прекратяване на СД, а не на участието на длъжника в него. По правило (като изключим прекратяването на СД без ликвидация), прекратяването на СД (а и на всеки от останалите видове ТД) не води до автоматично прекратяване и на членството на съдружниците в него. След прекратяването на СД, съдружниците запазват в производството по ликвидация своето членство и могат да упражняват членствените си права – основно правото на ликвидационен дял. А в производството по ликвидация *на основата на членството* и при наличие на допълнителни юридически факти съдружниците придобиват вземане към СД за ликвидационен дял. Именно това вземане синдикът трябва да събере или осребри след прекратяването на СД на основание чл. 93, т. 5 ТЗ. Но ако докторантът твърди, че едновременно с прекратяване на СД се прекратява (и) членството на длъжника в дружеството, той би следвало да обоснове твърдението си, а такава обосновка отсъства.

Трето, на стр. 154 във връзка с осребряване на дружествен дял на съдружник в ООД докторантът заявява, че „... единственият възможен...начин на осребряване на участие в ООД е ... събирането или продаването по реда на ТЗ на вземането по чл. 125, ал. 3 ТЗ“. В тази връзка той предлага на синдика да се предостави възможност да избере момента, в който да прекрати участието на длъжника. Това било постижимо чрез уеднаквяване на разпоредбата на чл. 125, ал. 1, т. 4 ТЗ с чл. 93, т. 5 ТЗ (към чл. 93 ТЗ е посочена ал. 1, но очевидно става въпрос за фактическа грешка, защото чл. 93 няма алинеи), за да се даде възможност на синдика да избере момента, в който да прекрати членството на длъжника.

Това предложение на докторанта *de lege ferenda* е необяснимо, като се държи сметка за тълкуването на чл. 658, ал. 1, т. 13 ТЗ в Глава III, §2, т. VI и VII на дисертационния труд и за направеното там (а и в Глава IV, §1, т. 7 на дисертационния труд) предложение за отмяна на чл. 93, т. 5 ТЗ, който според докторанта по-скоро създава проблеми, отколкото да ги разрешава, а това предложение е обосновано от докторанта с позоваването на разпоредбата на

чл. 125, ал. 1, т. 4 ТЗ. Предложението не е обосновано и сравнително-правно, макар че т. VI на стр. 154, в която то *de lege ferenda* е направено, е озаглавена „Изводи от сравнителноправия преглед...“.

Очевидно това предложение е направено във връзка с правомощията на синдика след обявяване на длъжника в несъстоятелност. Но в тази фаза на производството синдикът няма право на преценка в кой момент да прекрати участието на длъжника в ООД (и не би следвало *de lege ferenda* да има такова право), а е длъжен да го прекрати като част от изпълнителния способ по чл. 517, ал. 3 ГПК. Не става ясно и защо при осребряването на участието на длъжника в ООД е желателно на синдика да се предостави възможност да избере момента, в който да прекрати участието на длъжника, а при прекратяване на участието на длъжника в СД синдикът не трябва да разполага с подобна възможност.

8. Заключение.

Направените критични бележки не омаловажават качествата на дисертационния труд, на който давам висока положителна оценка. Той представлява изключително задълбочен и завършен научен продукт, който съдържа значими както научни, така и научно-приложни резултати. Постигнатите с него резултати представляват оригинален принос в науката и свидетелстват за задълбочените теоретични знания на докторанта в областта на частното (гражданското) право, както и за неговите качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване. От друга страна докторантът притежава ОКС „Магистър“ и отговаря на минималните национални изисквания по чл. 2б, ал. 2 и 3 ЗРАСРБ във вр. с приложение към чл. 1а, ал. 1 от 122 ПМС/2018 г. за изменение и допълнение на ППЗРАСРБ за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ – той има 90 точки при изискващи се 80 точки за присъждане на ОНС доктор по минималните национални изисквания в Област: Социални, стопански и правни науки по ППЗРАСРБ. В тази връзка са налице условията на чл. 6 ЗРАСРБ, чл. 24, ал.1 във вр. с чл. 1а, ал. 1 ППЗРАСРБ и Приложение към чл. 1а, ал. 1 ППРАЗСБ, прието със 122 ПМС от 29 юни 2018 г. за изменение и допълнение на ППЗРАСРБ, на чл. 27 ППЗРАСРБ, както и условията на чл. 29 – 32 от Правилник за развитие на академични състав на ПУ „П. Хилендарски“ (в сила за докторантите, зачислени до 04.05.2018 г.) за присъждането на образователната и научна степен „доктор“ на задочен докторант Николай Павлевчев.

Поради гореизложеното, като потвърждавам поставената от мен *високата положителна оценка* за проведеното научно изследване и за постигнати резултати и приноси в дисертационния труд, **предлагам на уважаемото**

научно жури да присъди на Николай Йорданов Павлевчев – задочен докторант в ЮФ на ПУ „П. Хилендарски“ образователната и научна степен ‘доктор’ в област на висше образование: 3. Стопански, социални и правни науки, професионално направление 3.6. Право, научна специалност „Гражданско и семейно право“.

3 януари 2024 г., гр. София

Изготвил становището:

проф. Григор Найденов Григоров